

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2410/24
9.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Јелене Стојилковић, председника већа, Татјане Лемајић и Марије Бошковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат из Београда, улица Десанке Максимовић број 21/5, против тужене “Еurobank” а.д. Београд, улица Рајићева број 27-29, као правног следбеника Unicredit Bank Србија а.д. Београд, чији је пуномоћник Младен Аврамовић, адвокат из Београда, улица Сарајевска број 31, ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П број 7832/15 од 10.10.2018.године, у седници већа одржаној дана 9.10.2024.године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П број 7832/15 од 10.10.2018.године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је утврђено да су члан 1 став 2 и члан 3 став 9 Уговора о кредиту за куповину непокретности број ... од 24.7.2008.године, закључен између тужиоца и правног претходника туженог, Unicredit Bank Србија а.д. Београд, апсолутно ништаве одредбе Уговора. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу по основу неоснованог обогаћења услед једностране промене каматних стопа исплати појединачне новчане износе са законском затезном каматом, а како је то ближе наведено у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу надокнади парничне трошкове у износу од 118.500,00 динара.

Против наведене пресуде, тужена је благовремено изјавила жалбу побиијајући је

у целости, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Трошкове другостепеног поступка одређено је тражила.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 386 и 402 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 са изменама и допунама), Апелациони суд је оценио да је жалба тужене неоснована.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити битна повреда из тачке 12 истог члана, на коју се указује у жалби тужене. Изрека првостепене пресуде је разумљива, не противречи сама себи, нити разлозима пресуде, а у образложењу пресуде првостепени суд је навео јасне и потпуне разлоге о одлучним чињеницама.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су закључиле Уговор о кредиту за куповину непокретности бр. ... од 24.07.2008. године, којим је уговорено да се овде тужиоцу као кориснику кредита исти ставља на располагање у облику дугорочног динарског кредита са валутном клаузулом, а да ће се дати у динарима, с тим да ни у једном тренутку не може премашити индексирани износ од CHF 105.273,81 и служиће као основ за израчунавање таквих износа, као што су дугована главница, једнократна накнада и других износа дефинисаним новим уговором. У члану 3 став 1 стоји да се камата обрачунава по променљивој каматној стопи која у моменту закључења предметног уговора износи 4,91% на годишњем нивоу, док је у члану 3 став 9 уговорено да банка задржава право да прилагођава каматну стопу у складу са изменама пословне политике банке, мерама НБС и тржишних околности, о чему ће у случају снижења каматне стопе, корисник кредита (овде тужилац) благовремено бити обавештен на одговарајући начин, без посебног обавештења упућеног кориснику кредита. Из прихваћеног (допунског) налаза и мишљења судског вештака Божидара Ждраљевића произилази да је повећањем месечног ануитета по кредиту тужиоца услед повећања каматне стопе у периоду од септембра 2008.године до маја 2016.године обавеза тужиоца на име отплате предметног кредита порасла за укупно 2.857,81 швајцарских франака, да у периоду од септембра 2008. године до маја 2016.године обавеза коју би тужилац платио на име месечних ануитета да су рате плаћене у датума доспећа, износила би укупно 58.522,95 швајцарских франака, да је обавеза на име месечних ануитета обрачунавана по номиналној каматној стопи од 4,75% на годишњем нивоу, износила би укупно 55.839,99 швајцарских франака, да је разлика од 174,86 швајцарских франака настала услед промене (умањења) рате месечног ануитета, у периоду од априла месеца 2015.године до маја месеца 2016. године, као последица умањивања рате кредита од стране банке (14 месеци по 12,49 швајцарских франака).

Полазећи од овако правилно и потпуно утврђеног чињеничног стања, на које су правилно примењене одредбе чланова 10, 11, 12, 15, 46, 47, 103 став 1, 104 став 1, 105 став 1, 210, 214, 1065 и 1066 став 2 Закона о облигационим односима и чланова 8, 26 и 54 Закона о заштити корисника финансијских услуга, првостепени суд је правилно оценио да је тужбени захтев тужиоца основан. Наиме, одредбе члана 1 став 2 и члана 3 став 9 предметног уговора су супротне начелу равноправности странака у облигационом односу, с обзиром да су истима, једној уговорној страни омогућено да

самоиницијативно, без сагласности друге стране мења одредбу уговора којим је регулисан битан елемент уговора, односно да самоиницијативно једнострано мења уговорну обавезу друге стране, тако што је повећавала каматну стопу која се састоји из уговорених променљивих и фиксних елемената (променљиви елементи могу бити само они који се званично објављују и морају бити такве природе да на њих не може утицати једнострана воља ниједне од уговорних страна) и то тако што је тужена у складу са својом пословном политиком мењала каматну маржу, која представља елемент уговора који је уговорен као фиксан и непроменљив. Осим тога, на овај начин обавеза једне уговорне стране-корисника кредита је неодређена и неодредива, зависна искључиво од пословне политике банке, што је супротно одредби члана 46 ЗОО. Како је цитираном одредбом члана 105 ЗОО прописано да ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост и самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе, и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен, а да ће уговор остати на снази чак и ако је ништава одредба била услов или одлучујућа побуда уговора у случају кад је ништавост установљена управо да би уговор био ослобођен те одредбе и важио без ње, то је првостепени суд усвојио тужбени захтев тужиоца у том делу и утврдио да су одредбе члана 1 став 2 и члана 3 став 9 ништаве одредбе предметног уговора.

Како је одредба предметног уговора на основу које је тужена банка путем повећања каматне стопе увећала своју имовину на терет имовине тужиоца оглашена ништавом, тиме је отпао правни основ таквог увећања, због чега је првостепени суд применом одредбе члана 210 став 2 Закона о облигационом односима обавезао тужену да тужиоцу врати износе појединачно наведене у ставу другом изреке, које је тужена наплатила тужиоцу у периоду од септембра 2008.године закључно с мартом 2015. године, све са законском затезном каматом почев од дана доспећа сваког појединачног износа до исплате.

Нису основани жалбени наводи тужене, да је првостепени суд у конкретном случају погрешно применио материјално право јер није узео у обзир неспорну чињеницу да је, поступајући по одлуци Народне банке Србије од 25.02.2015. године тужена тужиоцу вратила више наплаћен износ по основу примене променљивих каматних стопа и то у укупном износу од 3.619,30 ЦХФ, тако што је тај износ који је сама обрачунала, делимично пребацила на затварање доспелих неплаћених обавеза из конкретног уговора о кредиту, док је за преостали износ умањила главницу дуга. Наиме, неспорно је да је Одлуком о мерама за очување стабилности и финансијског система у вези са кредитима индексираним у иностраној валути – Народна банка Србије прописала начин поступања банака у уговорима о кредитима који су индексирани у иностраној валути и у којима је уговорена такозвана променљива каматна стопа. Одлуком је прописан начин обрачуна, али и поступање банке након извршеног новог обрачуна висине кредита. Овом одлуком банке су обавезане да, након утврђивања износа висине кредитне обавезе на начин прописан овом одлуком, износ који је наплаћен применом тзв. променљиве каматне стопе урачунају у превремену отплату кредита и да о томе кориснику доставе обавештење са измењеним планом отплате кредита, у року од 30 дана од дана ступања на снагу ове Одлуке. Такође, банке су обавезане да дужницима истовремено доставе и понуду за измену плана отплате. Овакве активности нису, према овој одлуци, условљене подношењем захтева корисника кредита за враћање више

наплаћеног кредита, сачињавањем анекса уговора о кредиту или достављањем додатне документације.

У овом поступку тужена је истакла да је поступила по Одлуци Народне банке Србије о мерама за очување стабилности финансијског система у вези са кредитима индексираним у иностраној валути и отклонила последице настале услед повећања каматне стопе у односу на иницијално уговорену. Међутим, у оваквим ситуацијама битна је чињеница да ли је банка урачунавање више наплаћеног износа на име повећања каматне стопе у складу са Одлуком НБС у превремену отплату спровела једнострано и без сагласности корисника кредита као друге уговорне стране или уз његову сагласност. Ово с тога што је евентуални нови обрачун, без споразума странака, противан слободи воље уговарања и другим основним начелима облигационог права из чланова 10,11,12 и 13 Закона о облигационим односима. С тога је и у овом случају за конкретно поступање банке била неопходна сагласност воља обе уговорне стране. Услед тога, околност да је банка умањила кориснику кредита износ дуга урачунавањем у превремену отплату и смањењем главнице, не утиче на обавезу банке да тужиоцу врати више наплаћен износ, онако како се тражи тужбеним захтевом. Ово с тога, што је банка конкретно умањење главнице извршила једнострано, без сагласности корисника кредита, који то нити је тражио, нити је пристао да му се на тај начин врати оно што му је више наплаћено након јасне и конкретне понуде банке, која је у овом случају изостала. С тога, чињеница да је банка самоиницијативно и без сагласности воље друге уговорне стране – корисника кредита, умањила износ дуга смањењем главнице, не утиче на обавезу банке да тужиоцу врати више наплаћен износ, на начин како је то опредељено тужбеним захтевом.

Поред свега тога, овај суд је узео у обзир и жалбене наводе који се односе на погрешну примену материјалног права приликом оглашавања ништавим одредби члана 1 конкретног уговора о кредиту, који се тиче валутне клаузуле и курса по којима ће се обрачунавати исплате које врше уговорне стране, па је нашао да исти нису основани. Наиме, првостепени суд је правилно утврдио чињенично стање у вези са садржином наведеног члана конкретног уговора о кредиту, а потом правилно закључио да су одредбе члана 1 став 2 тог уговора супротне са одредбама ЗОО, а посебно са начелом равноправности странака у облигационом односу, што је и детаљно образложио, појединачно наводећи чланове ЗОО са којима су ништаве одредбе уговора у супротности.

Такође, правилан је и закључак првостепеног суда да су ништаве одредбе којима је уговорено да банка задржава право измене уговорене каматне стопе у зависности од измена пословне политике банке, мерама НБС и тржишних околности, без обавезе посебног обавештења упућеног кориснику кредита. Наиме, камата је битан елемент уговора, па је уговарањем да ће се она мењати према пословној политици банке, без ближе одређених и дефинисаних параметара на основу којих се те промене врше, суштински уговара неопредива уговорна обавеза која је према одредби члана 47 ЗОО ништава. Пословна политика банке и њени интерни акти нису мерљиви критеријуми, а конкретни уговор о кредиту не садржи ближе прецизиране елементе или начин промене и формирања каматне стопе као параметре за вршење промене камате. Самим тим, тако уговорена могућност промене каматне стопе није одредива без обзира на то што је

корисник кредита потписао конкретни уговор о кредиту у коме су садржане такве одредбе. Ово с тога, што је уговарањем формирања каматне стопе на основу неодређених критеријума и параметара (пословна политика банке и тржишни услови), одређивање садржине уговорне обавезе корисника кредита да плаћа и камату на одобрена средства кредита препуштена искључивој вољи банке, јер корисник кредита није у могућности да контролише примену наведених критеријума приликом одређивања каматне стопе. Тиме се, корисник кредита ставља у неравноправан положај у односу на банку, чиме се нарушавају начела једнаке вредности узајамних давања, савесности и поштења, равноправности, те забране злоупотребе права. Самим тим, уговарање права банке да мења каматну стопу у случајевима када су критеријуми за ту промену познати само банци и независни од воље друге уговорне стране, повређене су императивне одредбе чланова 11,12,15,46 и 47 ЗОО, па се то не може правдати наводном сагласношћу воља уговорних страна, која је и без утицаја када постоји апсолутна ништавост.

Исто тако, правилно је првостепени суд донео одлуку када је тужену обавезао на исплату законске затезне камате почев од дана стицања, односно дана када је тужилац исплатио наведене новчане износе по променљивој каматној стопи. Наиме, према одредби члана 214 Закона о облигационим односима, прописано је да када се враћа оно што је стечено без основа морају се вратити плодови и платити затезна камата, и то од дана стицања, ако је стицалац несавестан, као што је у конкретном случају.

На крају, без утицаја су жалбени наводи којима се указује на постојање другачијих судских одлука. Несумњиво је право грађана на једнаку заштиту права и на правну сигурност али то не значи истовремено и обавезност примене правних ставова из раније донетих судских одлука, у случајевима који могу бити чињенично и правно слични, али не морају бити идентични пошто би се тиме ограничило право грађана на правично суђење, зајемчено уставом, по коме свако има право да му независтан, непристрасан и законом већ установљен суд правично и у разумном року расправи све аспекте конкретног случаја и донесе правилну одлуку о његовом праву.

Приликом доношења другостепене одлуке, цењени су и остали жалбени наводи тужене, али је овај суд закључио да се истима не доводи у сумњу законитост и правилност побијане одлуке, те да су исти ирелевантни за другачију одлуку суда, а с обзиром на напред изнето правно становиште.

Потврђена је и одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу трећем изреке побијане одлуке, имајући у виду да је првостепени суд правилно применио одредбу члана 150, 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку, а трошкови одмерени сходно важећој АТ и ТТ, на дан пресуђења.

Из изнетих разлога применом одредбе члана 390 и 401 тачка 2 Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци.

Имајући у виду да тужена није успела у поступку по жалби, то јој нису признати трошкови другостепеног поступка, сходно одредби члана 165 Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Јелена Стојилковић с.р**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић